

tussen Duin & Dijk

Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016

● Foto: Fred Visscher.

Wattarral

De wattarral is een echte riet- en moerasvogel die je eerder hoort dan ziet. Het luidruchtige ‘bigachtige’ gekrijs reikt ver en wordt zowel in de broed- als wintertijd als afbakening van een (voedsel)territorium ten gehore gebracht. De wattarral komt het hele jaar in ons land voor, maar zijn verborgen leefwijze is er de oorzaak van dat zijn verspreiding altijd weer voor verrassingen kan zorgen.

In Nederland is het een vrij schaarse broedvogel die in de winter grotendeels wegtrekt naar Engeland en Frankrijk. Vogels uit Scandinavië en Midden- en Oost-Europa trekken in de herfst door. Een deel hiervan blijft in ons land overwinteren. Het winterbiotoop bestaat uit zowel zoet- als zoutwatermoerassen, waarbij de vogels zich het liefst ophouden op de grens van nat en droog met voldoende dekking van de vegetatie. Ze houden zich soms

verrassend dicht bij bebouwing op, zeker wanneer de vorst invalt. Wattarrallen eten vooral dierlijk voedsel: ongewervelde dieren, maar ook visjes, kikkers, zaden en bessen.

Voorkomen

Wattarrallen zijn in 129 (82%) van de atlasblokken vastgesteld. Gezien de verborgen leefwijze is dat opmerkelijk, maar de meeste tellers hebben natuurlijk genoeg aan het onmiskenbare geluid. Slechts in de grote open agrarische gebieden zijn er witte plekken in de verspreiding. In de meeste blokken worden 1-10 vogels opgegeven, in twintig blokken meer dan tien. Deze blokken liggen overwegend in de natte duinen, moerasgebieden in het zuiden van de provincie en in of bij natuurontwikkelingsgebieden en waterbergingen. De aantallen variëren van jaar tot jaar. Tijdens vorst wordt de soort vaker gemeld, zoals op Waarneming.nl in januari 2013, de enige maand met vorst van betekenis in de periode 2012-2016. Noord-Holland is duidelijk een bolwerk in ons land door een relatief warm klimaat (dicht bij zee) en de grote hoeveelheid geschikt nat biotoop.

Veranderingen

De verspreiding in de winter was in 1978-1983 iets minder ruim dan in 2012-2016. In 31 atlasblokken zijn wattarrallen alleen in 2012-2016 vastgesteld, tegenover elf blokken alleen in 1978-1983. Dit verschil kan deels te wijten zijn aan toeval en deels aan de toegenomen waarnemingsactiviteiten. Zeker is dat de toegenomen oppervlakte geschikt biotoop, door de aanleg van waterbergingen en natte natuurontwikkelingsgebieden (zoals de Dijkgrasweide in de Wieringermeer en de Vooroevers bij Andijk) een positief effect heeft op het voorkomen van deze moeilijk waar te nemen moerasvogel.

Wim Tijen

